

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 5 sierpnia 2010 r.

LPO-4101-08-04//2010
P/10/071

JM Rektor prof. dr hab. **Marian Gorynia**
Uniwersytet Ekonomiczny
w P o z n a n i u

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu (dalej: *Uczelnia*) kontrolę wykorzystania środków publicznych w latach 2008-2010 (I kwartał). W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym w dniu 19 lipca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 *ustawy o NIK* – przekazuje JM Rektorowi niniejsze **wystąpienie pokontrolne**.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie środków publicznych przez *Uczelnię* w latach 2008-2010 (I kwartał), mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. *Uczelnia* prowadziła zajęcia dydaktyczne na 5 wydziałach i 11 kierunkach studiów w roku akademickim 2008/2009 oraz 12 kierunkach w roku akademickim 2009/2010. W 2008 r. w *Uczelni* studiowało 12.102 osób (6.979 na studiach stacjonarnych i 5.123 na studiach niestacjonarnych) oraz 11.725 osób w 2009 r. (7.441 na studiach stacjonarnych i 4.284 na studiach niestacjonarnych).

W 2008 r. *Uczelnia* otrzymała z ministerstwa nauki i szkolnictwa wyższego dotacje w łącznej kwocie 68.352,5 tys. zł z przeznaczeniem na działalność dydaktyczną i badawczą, pomoc materialną dla studentów i doktorantów oraz na inwestycje, z tego wykorzystano 57.339,9 tys. zł a więc ok. 84%. W 2009 r. zaś dotacja wyniosła 75.738,1 tys. zł, z tego wykorzystano 63.261,7 tys. zł, t. j. też ok. 84%. Niewykorzystane środki pozostawały w dyspozycji *Uczelni* do wykorzystania w latach następnych.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Zgodnie z art. 98 ust. 1 i 3 *ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym*² (dalej: „*u_Psw*”), możliwość wykorzystania dotacji w latach następnych nie dotyczy środków na inwestycje. Tymczasem z otrzymanej w 2009 r. dotacji przeznaczonej na budowę dźwigu w budynku B (zadanie inwestycyjne) w kwocie 940 tys. zł, za roboty wykonane w 2009 r. dokonano zapłaty w dniu 8 stycznia 2010 r. Również po upływie roku budżetowego, w dniu 5 stycznia 2010 r., zapłacono kwotę 5,8 tys. zł za roboty związane z przebudową domu akademickiego „Atoł” (zadanie inwestycyjne), na które to zadanie *Uczelnia* uzyskała dotację w 2009 r. Zgodnie z art. 144 ust. 1 i 4 *ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych*³ – aktualnie zgodnie z art. 168 ust. 1 i 4 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*⁴ – dotacje udzielone z budżetu państwa w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego podlegają zwrotowi do budżetu państwa do 15 lutego następnego roku (wykorzystanie dotacji następuje przez zapłatę za zrealizowane zadanie). NIK zwraca uwagę na to, że zgodnie z art. 9 pkt 3 *ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*⁵ niedokonanie zwrotu w należnej wysokości lub nieterminowe dokonanie zwrotu tej dotacji może rodzić odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Przyjęta przez *Uczelnię* polityka rachunkowości nie uwzględniała w pełni dyspozycji § 14 i § 16 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej uczelni publicznych*⁶ (dalej: „*r_RM_2006*”). Rektor *Uczelni* nie ustalił bowiem zasad ewidencjonowania i rozliczania kosztów kształcenia na studiach, w tym w podziale na koszty studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. W konsekwencji nie stworzono warunków do rzetelnego ustalania opłat za świadczone usługi edukacyjne związane z kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych oraz uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich. Tym samym nie stworzono mechanizmu umożliwiającego kontrolę spełnienia wymogów wynikających z art. 99 ust. 2 *u_Psw*, według których opłaty nie mogą przekraczać kosztów kształcenia studentów na studiach niestacjonarnych oraz uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich, ponoszonych w zakresie niezbędnym do uruchomienia i prowadzenia tych studiów. *Uczelnia* nie określiła zasad kalkulacji i rozliczania tych kosztów.

² Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.

³ Dz. U. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

⁴ Dz. U. Nr 157, poz. 1240

⁵ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

⁶ Dz. U. Nr 246, poz. 1796.

NIK pozytywnie ocenia podjęcie przez *Uczelnię* działań w celu realizacji wymogów wynikających z § 16 *r_RM_2006*. W maju 2010 r. został skierowany do konsultacji projekt zarządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej *Uczelni*, określający m. in. sposób rozliczania kosztów pośrednich na poszczególne rodzaje działalności (dydaktycznej i badawczej). W polityce rachunkowości, przyjętej przez rektora w dniu 1 stycznia 2008 r., uregulowano zasady rozliczania przychodów działalności dydaktycznej z tytułu opłat za studia niestacjonarne (obowiązują od roku akademickiego 2009/2010). NIK zwraca jednak uwagę na przyjęcie zasad rachunkowości z pominięciem trybu ich wprowadzenia, wymaganego regulaminem organizacyjnym administracji *Uczelni* (rektor nie wydał zarządzenia).

NIK pozytywnie ocenia wdrożenie od 2009 r. t. zw. „systemu obsługi pensum” (ewidencję czasu pracy nauczycieli akademickich), umożliwiającego rozliczanie pensum oraz godzin nadliczbowych, w podziale na studia stacjonarne i niestacjonarne.

3. Wysokość opłat za usługi edukacyjne związane z kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych, ustalonych przez rektora w latach akademickich 2008/2009 i 2009/2010, nieznacznie odbiegała od kalkulacji kosztów tych usług, sporządzonych w toku kontroli NIK. Dla przykładu: opłaty na studiach zaocznych pierwszego stopnia, ustalone zarządzeniem rektora z dnia 26 maja 2009 r., wynosiły – w zależności od roku i kierunku studiów – od 1.950 zł do 2.200 zł za semestr, podczas, gdy według kalkulacji kosztów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, sporządzonych w trakcie kontroli NIK, koszty te wynosiły: na studiach pierwszego stopnia od 2.151,66 zł do 2.196,66 zł, a na studiach drugiego stopnia (w zależności od wydziału i kierunku) od 2.875 zł do 3.205 zł.

4. Liczba studentów studiujących na *Uczelni* zmniejszyła się w latach 2008-2009 o ok. 3%. Zgodnie z art. 163 ust. 2 *u_Psw*, liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych była większa od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych; w okresie tym wynosiła odpowiednio 58% i 64% liczby studentów ogółem.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiącej minimum kadrowe na poszczególnych kierunkach studiów, do liczby studentów na tych kierunkach, zgodny był z § 11 pkt 2 *rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*⁷.

⁷ Dz. U. Nr 144, poz. 1048 ze zm.

5. Rektor *Uczelni* dokonał w latach 2008-2009 r. podziału dotacji na zadania związane z bezzwrotną pomocą materialną dla studentów i doktorantów (8.600.000 zł w 2008 r. oraz 8.761.500 zł w 2009 r.) bez porozumienia z właściwym organem samorządu doktorantów, co było niezgodne z art. 174 ust. 2 *u_Psw*. Podziału dotacji przeznaczonej na pomoc materialną dla studentów i doktorantów na 2010 r. w kwocie 4.478.500 zł dokonano w dniu 28 maja 2010 r., t. j. w dniu przyjęcia przez senat *Uczelni* planu rzeczowo-finansowego (szczegółowo określającego podział dotacji na poszczególne formy pomocy materialnej), także bez wcześniejszego porozumienia z uczelnianym organem samorządu studenckiego i uczelnianym organem samorządu doktorantów. Działania takie naruszały dyspozycję zawartą we wskazanym wyżej przepisie. W powyższym zakresie nie został zrealizowany wniosek pokontrolny NIK, zawarty w wystąpieniu z dnia 19 września 2006 r., w którym NIK wnosiła *„o dokonywanie podziału dotacji z budżetu państwa na pomoc materialną dla studentów, w porozumieniu z organem samorządu studenckiego”*.

NIK ocenia jako nierzetelne kwalifikowanie kosztów finansowanych ze środków funduszu pomocy materialnej. Bezpodstawnie do kosztów remontu stołówki oraz domu studenckiego „Atol” zakwalifikowano wydatki związane z przebudową przyziemia budynku głównego na sale dydaktyczne oraz wykonaniem projektu budowlanego przebudowy domu studenckiego „Atol” (stanowiące koszty zadania inwestycyjnego). W trakcie kontroli NIK dokonano niezbędnych korekt, polegających na zmianie źródeł finansowania wymienionych wyżej zadań. W konsekwencji zwrócono na konto funduszu pomocy materialnej kwotę 734,3 tys. zł (przelew z 30 czerwca 2010 r.).

Stwierdzono również, że środki funduszu pomocy materialnej, przeznaczone na remont domu studenckiego „Atol” i transza dotacji za luty 2010 r., nie były gromadzone i nie pozostawały do dyspozycji na odrębnym rachunku bankowym. Zgodnie z zasadami podziału i wykorzystania dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów, określonymi przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego, środki dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów powinny być gromadzone i pozostawać do dyspozycji na wyodrębnionym rachunku bankowym w sposób pozwalający na ustalenie w każdym czasie stanu ich wykorzystania. Środki te w kwocie 876,2 tys. zł oraz 2.453,1 tys. zł przekazane zostały na wyodrębniony, bankowy rachunek funduszu pomocy materialnej dopiero w trakcie kontroli NIK (10 i 24 czerwca 2010 r.).

NIK zwraca uwagę na to, że wypłaty stypendiów w grudniu 2008 r., w kwocie 470,7 tys. zł, a także w grudniu 2009 r., w kwocie 1,1 tys. zł, dokonano odpowiednio trzy i sześć dni

po terminie ustalonym przez dział spraw studenckich na podstawie § 11 ust. 1 „Trybu przyznawania pomocy materialnej dla studentów I i II stopnia”.

Środki dotacji na stypendia socjalne, na wyżywienie, stypendia mieszkaniowe i inne świadczenia socjalne nie były niższe niż środki przeznaczone na stypendia za wyniki w nauce i sporcie, co było zgodne z art. 174 ust. 4 *u_Psw*. Łączna wysokość stypendiów wypłacanych co miesiąc poszczególnym studentom, nie przekraczała 90% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta w poprzednim miesiącu (1.521 zł), co z kolei było zgodne z art. 184 ust. 6 *u_Psw*.

6. Zatrudnienie nauczycieli akademickich zmniejszyło się z 559 osób w 2008 r. do 549 osób w 2009 r. (o ok. 2%). Liczba nauczycieli zatrudnionych na podstawie mianowania zmniejszyła się z 417 do 385 osób (o ok. 2%), natomiast liczba nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o pracę wzrosła ze 142 do 164 osób (o 15%).

Wszyscy nauczyciele, którzy podjęli dodatkowe zatrudnienie u więcej niż jednego pracodawcy lub prowadzili działalność gospodarczą łącznie z jednym dodatkowym zatrudnieniem, otrzymało wcześniejszą zgodę rektora *Uczelni*. Wymaganą – na podstawie art. 129 ust. 2 *u_Psw* – zgodę właściwego organu kolegiального na podjęcie dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej otrzymało 10 nauczycieli w roku akademickim 2008/2009 oraz 8 nauczycieli w roku 2009/2010.

7. Z treści stosunku pracy w formie mianowania lub umowy o pracę wynikało, że wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela akademickiego składało się z wynagrodzenia za realizację zadań i obowiązków określonych w *u_Psw* oraz wynagrodzenia z tytułu wykonywania chronionej prawem autorskim działalności dydaktycznej, opodatkowanego według 50% stawki kosztów uzyskania przychodu. Naliczanie kosztów uzyskania przychodów w tej wysokości następowało na podstawie oświadczeń określających udział wynagrodzeń za prace twórcze w wynagrodzeniach zasadniczych oraz wniosków o pobieranie zaliczek na poczet podatku dochodowego.

8. Rozporządzanie składnikami mienia o wartości przekraczającej 50.000 euro, które *Uczelnia* zbyła w drodze umowy zamiany, zostało dokonane z zachowaniem wymogów wynikających z przepisów art. 5a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania

*uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa*⁸, t. j. po uzyskaniu zgody ministra Skarbu Państwa. NIK nie wnosi zastrzeżeń, co do sposobu gospodarowania innymi składnikami mienia *Uczelni*, w tym nieruchomościami wykorzystywanymi na cele dydaktyczne.

9. NIK nie wnosi zastrzeżeń, co do sposobu wykorzystania dotacji pochodzących z rezerwy celowej (środki w kwocie 5.229,2 tys. zł), które w latach 2008 i 2009 r. zostały w całości przeznaczone na zwiększenie wynagrodzeń osobowych pracowników *Uczelni*.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) przestrzeganie zasady, według której środki dotacji na pomoc materialną dla studentów i doktorantów powinny być gromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym, w sposób pozwalający na ustalenie w każdym czasie stanu ich wykorzystania,
- 2) dokonywanie podziału dotacji przeznaczonej na pomoc materialną dla studentów i doktorantów w porozumieniu z ich samorządami, ze wskazaniem kwot środków na poszczególne formy pomocy materialnej,
- 3) zapewnienie terminowego wypłacania stypendiów,
- 4) uzupełnienie polityki rachunkowości o zasady rozliczania kosztów prowadzenia studiów niestacjonarnych,
- 5) wprowadzenie jednolitych zasad kalkulacji kosztów uruchomienia i prowadzenia studiów oraz studiów doktoranckich,
- 6) podjęcie działań zapewniających właściwe kwalifikowanie kosztów, których finansowanie następuje ze środków dotacji przyznanej na pomoc materialną dla studentów i doktorantów, w tym remonty domów studenckich i stołówek,
- 7) przestrzeganie terminowego wykorzystania środków dotacji budżetowych otrzymanych na finansowanie inwestycji.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Pana Rektora – w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

⁸ Dz. U. Nr 106, poz. 493.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje JM Rektorowi prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.